Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЧЕРВНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 2, 1984 No. 104. VOL. XCI.

З. Василькевич очолив Відділ УАКРади в Дітройті

Дітройт, Миш. (В.П.). — У суботу, 19-го травня ц.р., в галерії ЕКО у Воррені, Миш., відбулися Загальні збори Метропольного Відділу УККА, які були одночасно основуючими Зборами Відділу УАКРади.

Наради відкрив голова Управи Зенон Василькевич і запропонував порядок нарад, який прийнято без змін. З рамени Верифікаційної комісії Стефан Зубаль подав, що участь у Зборах беруть делегати організацій і платники Громадського Датку, разом 42 особи. На основі того стверджено правосильність Зборів.

Нарадами проводила Президія у складі: інж. Василь Колодчин — предсідник, Михайло Мушинський — заступник, і Роман Лазарчук — секретар. Вичерпний протокол з попередніх Загальних зборів відчитав Р. Лазарчук, який прийнято з признанням для секретаря.

Звітування розпочав голова З. Василькевич, вказуючи на вступі, що каденція тривала два роки тому, що Управа вірила в об'єднання й тому не було потреби відбувати Загальні збори. На жаль, так не сталося, тож такі Збори належить відбути. Діяльність Управи починалася у двох головних напрямних, зовнішній та внутрішній. Для акцій на зовнішньому секторі використовувано кожну нагоду як: відзначення роковин Державности України — проклямації „Дня Україн-

З. Василькевич

ської Незалежности губернатором стейту і цілою низкою міських рад Метрополії; пресові повідомлення для англомовної преси, резолюції до обидвох законодатних палат ЗСА; піднесення українського національного прапору на урядових будівлях. Розпочато і продовжується жидівсько-український діялог. Два рази спільно відзначено роковини вибуху Другої світової війни. Відбуто дві зустрічі з представниками Ізраїля, на яких обмірковано українсько-жидівську співпрацю.

На внутрішньо-громадському секторі діяльність проводилася у напрямі: успішна оборона курсів української мови на Вейнському університеті; акції для допомоги парафіяльним і українознавчим школам, ін-

(Продовження на ст. 4)

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУДУТЬСЯ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС

Кергонксон, Н. Й. — У понеділок, 4-го червня ц.р., тут на власній оселі Союзівці розпічнуться наради Головного Уряду Українського Народного Союзу, які триватимуть до суботи, 9-го червня.

Наради розпічнуться при близно о год. 10-ій рано традиційною вже церемонією і покладенням квітів біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, патронові УНС, й відбуватимуться протягом цілого тижня, аж до вичерпання всіх справ звичайного порядку нарад у якому намічено: відкриття, прийняття порядку нарад, затвердження протоколу з попередніх нарад, визначення комісій, звіти членів Головного Уряду, дискусія над звітами, звіт Головної Контрольної Комісії і рекомендація на прийняття звітів, звідомлення управителя Союзівки, головного редактора „Свободи", редактора „Українського Тижневика", звіт комісій і схвалення резолюцій й рекомендацій, створення фундації УНСоюзу, затвердження бюджету, різне (внески і ухвали) закриття нарад. Якщо буде потреба, будуть скликувані також вечірні сесії.

В нарадах візьмуть участь обрані на 30-ій Конвенції в Рочестері, Н. Й., члени Головного Уряду УНС, а саме: головний предсідник д-р Іван Флис, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади сенатор Павло Юзик, заступниця головного предсідника Ґльорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан, головний касир Уляна Дячук, головний організатор Степан Гаврищ; головні контролери: д-р Нестор Олесницький, інж. Анатолій Дорошенко, мґр Іван Геврик, проф. д-р Богдан Гнатюк, о. митрат Степан Біляк; головні радні: Галина Олек-Скатт, проф. Тарас Шмагала, Андрій Джула, Іван Олежинський, Евген Іванців, Володимир Гаврилюк, Володимир Квас, Текля Мороз, Андрій Кейбіда, Анна Гарас, Тарас Максимович, Василь Дідюк, Василь Пастушок і Роман Татарський; почесний член Головного Уряду і колишній головний предсідник Йосип Лисогір, редактор-емерит Антін Драган і почесні члени: Марія Чучман, інж. Степан Куропась, д-р Ярослав Падох, Геновефа Жеребняк, д-р Анна Чопик, Володимир Запаранюк і Марія Душник.

В рамках нарад запляновано також спільна вечеря для членів Головного Уряду, їхніх родин і запрошених гостей.

Наради Стипендійної комісії для уділення стипендій молодим студентам-членам УНСоюзу відбудуться в неділю, 3-го червня. Рекомендації цієї комісії будуть передані пленуму нарад Головного Уряду до затвердження.

Появилась „покаянна" заява О. Бердника

Київ. — В київській „Літературній Україні", у числі з 17-го травня ц.р., появилася довга „покаянна" заява українського письменника Олеся Бердника стандартного КҐБівського стилю, з особливим натиском на помилковість в поглядах Миколи Руденка і Левка Лук'яненка, які, мовляв, „відійшли б зі шляху антипатріотизму і добровільної самоеміграції, та заважає відсутність правдивої мужности".

„Літературна Україна" дала від себе вступ до заяви О. Бердника: „14-го березня цього року Президія Верховної Ради СССР прийняла рішення про помилування Бердника О. П., який у відповідності з радянським законом відбував покарання за злочинну діяльність. Президія врахувала, що він розкаявся, суворо засудив свої вчинки, запевнив, що не допустить будь-яких дій, які можуть завдати шкоди інтересам нашої країни, і зроблять все можливе, щоб спокутувати свою провину".

Очевидно, аранжери з КҐБівської лябораторії препарування цього й подібних „покаянних" заяв, не називають „злочинів", яких допустився український письменник О. Бердник, ані не згадують, яку саме країну вони мають на увазі коли говорять про „зраду".

Із заяви Бердника виходить, що черговим приціло м КҐБ будуть тепер М. Руденко і Л. Лук'яненко, яким, як говориться в заяві, „бракує мужности глянути на себеніби ззовні, вигнати з своєї психіки ложний образ несправедливо скривдженого і переслідуваного 'борця за правду'. Це заканість у свою хворобу. Красиві слова й правда — ніколи неможливо. Треба вибухнути зсередини, спопелити шлаки містифікації й самообольщення. І народится знову!"

У заяві О. Бердника є перестороги і тим, які „інколи прислухаються до західніх 'голосів' (не про радіопередачі), хто жадає буржуазних приманок (посилок із-за кордону), хто потрапляє у тенети імперіялістичних сирен". Використовуючи прізвище О. Бердника КҐБісти закликають „непокаянних", щоб вони „відслонили слух серця, глянули на маяки, що їх манять".

Хто читав раніші писання О. Бердника і ознайомлений з його стилем писання, відразу впізнають чергову совєтську провокацію, збафрикувану у відомих лябораторіях. Фірма давня, хоч прізвище підставлено інакше.

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУЛИСЯ ШИРШІ НАРАДИ УАКРАДИ

Кергонксон, Н. Й. — Тут, у приміщеннях Союзівки відбулися в суботу, 19-го травня ц.р., щілоденні ділові наради Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради, на які були запрошені також представники поодиноких відділів.

Наради, які відкрив голова Екзекутиви УАКРади д-р Іван Флис, мали 36 учасників, в тому члени Екзекутиви, директор канцелярії, члени відділів та зацікавлені гості. Далеко віддалені відділи УАКР, як з Фльориди чи Каліфорнії, передали свої думки і побажання на письмі або телефонічно.

На порядку нарад поставлено в першу чергу обговорення концепції статуту, які реферував на підставі різних пропозицій голова Статутової комісії проф. д-р Петро Стерчо. Після широкої виміни думок та з'ясування другої концепції майбутнього статуту інж. Степаном Процюком присутні узгіднили свої погляди, зокрема щодо способу вибору всіх органів УАКРади та рівного представництва в ній усіх центральних організацій.

Статугова комісія, узгляднивши заввагу, зроблені в часі наради, та доповнення, перешле проєкт статуту до всіх відділів УАКРади для дальшого перегляду.

У дальшому ході нарад після полуднєка, якими проводив заступник голови УАКР Іван Олексин, д-р І. Флис звітував про перебіг та стан посередницьких заходів Владики Василя Лостена та участь в тих заходах представників деяких професійних товариств, під проводом д-ра Степана Ворохи. У широкій дискусії присутні висловили свої думки на тему тих заходів та одобрили проєкт становища УАКРади в цій справі, даючи повновласті голові та секретареві Екзекутиви оформити це становище остаточно та переслати Владиці В. Лостенові, як також подати до загального відома у пресі.

Пляни праці УАКРади в найближчому майбутньому були черговою точкою і тут реферували їх члени комітету для спільних святкувань 20-річчя відкриття пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні і протесту проти русифікації України, що намічене на неділю, 16-го вересня, цього року. Стан підготовки подав Євген Стахів, а вичерпний звіт про стан праці Ділового комітету у Вашингтоні — інж. С. Процюк. Він також повідомив, що Діловий комітет складається з 22-ох осіб, представників всіх трьох установ, що спільно підготовляють це відзначення: НТШ, УАКР і УККА, а очолює його ред. Андрій Білик. У проєкті програми є, між іншим, маніфестація під пам'ятником Т. Шевченка, похід, святочний концерт у Кеннеді Центрі, виставка експонатів нищення української культури, наукова конференція, панель про 1000-річчя хрищення України, інформативна акція в українській та американській пресі. Цілий плян акції є опертий на чотирьох головних елементах, які треба подати до відома американського загалу, а саме: русифікація в Україні, нищення української культури, нищення українських церков та нехтування людськими правами.

Плян праці УАКРади на найближче майбутнє, незалежно від праці над спільним відзначенням у Вашингтоні, представив д-р Богдан Витвицький, спираючи його на важливості інформаційної довкілля про українські справи. Ця ділянка досі в українській громаді дуже занедбана і вона повинна стати одною з цілей УАКРади, що буде дуже позитивним і вкладом для цілої громади. Він поставив як ціль вироблення методів інформації про українські справи і способів обслуги громади такими джерелами інформацій. Тут треба розвивати та плекати зв'язки з іншими етнічними групами, як також із неетнічними, але впливовими професійними групами, створити банк достовірних інформацій про українців, слідкувати за чужомовною пресою, що пише про українців, та виготовляти короткі інформаційні памфлети в англійській мові на різні важливі питання з української історії і постачати їх українській громаді для поширення серед не-українців.

Присутні прийняли такі пляни дуже прихильно, тому що вони заповнили б важливу потребу української громади. Зібрані уповноважили членів Екзекутиви д-ра Б. Витвицького, д-р І. Флиса, ред. Ольгу Кузьмович, ред. А. Біліка і директора канцелярії УАКР Андрія Метіля ці пляни вже конкретно розпрацювати і подати їх на черговому засіданні Екзекутиви.

Останньою сесією нарад УАКР проводив д-р Богдан Шебунчак у вечірніх годинах; вона була посвячена звітуванню поодиноких членів Екзекутиви. Обширно звітували — організаційний референт д-р Юрій Солтис, фінансовий Роман Данилюк, пресовий д-р Роман Барановський, а про контакт і зв'язки з організацією Федерації волі говорив д-р Б. Шебунчак. Із звітів присутні довідалися, що досі працює 17 відділів УАКР, а два є в процесі оформлення. З уваги на бажання відділів тісного контакту з Екзекутивою рішено, що „Бюлетень УАКР", який досі появився у двох числах, буде тепер постійно виходити як квартальник, а подібний в англійській мові, призначений для не-українського світу, появлятиметься в міру потреби.

З фінансових справ присутні довідалися про стан каси та спосіб збирання вкладок і датків та працю нового директора канцелярії А. Метіля у цій ділянці. Плянується в найближчому часі виготовити членські виказки та опублікувати датки платників УАКР на СКВУ. При тому порушено

(Закінчення на стор. 4)

СТАНОВИЩЕ

УАКРАДИ ДО ТЕПЕРІШНЬОГО СТАНУ, ПОТРЕБ І МОЖЛИВОСТЕЙ В НАШІЙ ГРОМАДІ

Екзекутива Української Американської Координаційної Ради, прийнявши з вдячністю та новими надіями повідомлення про те, що Владика Василь Лостен, Єпископ Стемфордський, був делегований для продовження посередницьких заходів ієрархії Української Католицької Церкви в ЗСА, підтримує ієрархією Української Православної Церкви в ЗСА і проводами наших Євангельсько-Баптистських Церков, вважає за потрібне пригадати з'ясоване вже при інших нагодах своє становище до ситуації, яка заіснувала в українській громаді в ЗСА після XIII Конгресу Українців Америки та яка існує до сьогодні.

Вітаючи заходи Владики Василя, Екзекутива УАКРади з повним признанням згадує дотеперішні посередницькі зусилля о. шамбеляна Степана Чомка, головного предсідника Союзу Українців Католиків „Провидіння" і висловлює за це щиру вдячність.

Наше становище дотеперішнього 1) стану, 2) потреб і 3) можливостей у нашій громаді таке:

1) Стан: Фактом є, що після XIII Конгресу Українців Америки в жовтні 1980 року з протизаконним перебранням тієї центральної репрезентації українців Америки одним ідеологічно-політичним угрупованням, відомим під назвою Організація Українського Визвольного Фронту, те угруповання відкинуло заходи створеного після XIII Конгресу Комітету за Правопорядок в УККА довести до такого правопорядку, як також не тільки відкинуло, але й засудило історичне „Звернення" Ієрархів Української Католицької Церкви в ЗСА з вересня 1982 року.

З того приводу не було іншого виходу, як оформити нову (а не другу) центральну репрезентацію українців Америки, яку започатковано в травні 1983 року, а здійснено в жовтні того самого року оформленням Української Американської Координаційної Ради. Підкреслюємо, що Українська Американська Координаційна Рада була оформлена як нова, а не друга центральна репрезентація українців Америки, бо УККА на і після XIII Конгресу перестав такою бути, а його назву і майно незаконно присвоїло собі згадане вже одне тільки ідеологічно-політичне угруповання.

Тим не менше на IV Світовому Конгресі Вільних Українців у Торонто в грудні 1983 року новооформлена центральна репрезентація українців Америки УАКРада виключно із думкою про добро і про успіх IV СКВУ, а зокрема в дусі згаданого вже „Звернення" провідників наших Церков, пішла на найдальше ідучий компроміс і погодилася на „рівний поділ" з УККА в репрезентації української громади ЗСА у СКВУ.

2) Потреби: Потреба довести до привернення репрезентативної єдности в нашій громаді у ЗСА для кожного наявна, так у внутрішньому, як і зовнішньому відношенні. Хоча не можна вже усунути тієї шкоди, що її приніс нашій громаді й українській справі вислід XIII Конгресу, можна бодай зменшити її та згладити нехай і спізненим поворотом до єдности на базі справжнього правопорядку.

3) Можливості: Можливості повороту до єдности існують при добрій волі обох сторін і в цій надії ми вітаємо заходи Владики Василя та обіцяємо повну співпрацю. Ми добачуємо такі з головніших передумов порозуміння для поновного оформлення єдиної центральної репрезентації (порядок, в якому ці передумови поставлені, не доконче відповідає їх важливості в нашій оцінці).

Статут: У нашій оцінці причиною лиха на XIII Конгресі не був статут УККА як такий, а тільки його нехтування і поламання тими, що заплянували „перебрати" УККА, і тому Комітет за Правопорядок в УККА ставив за першу свою вимогу поворот до статуту в УККА з-перед XIII Конгресу. Тим не менше для нової і єдиної централі в ЗСА необхідно оформити такий статут, який виключав би можливість повторення того, що заіснувало на XIII Конгресі.

Назва: Український Конгресовий Комітет Америки як назва і символ справді історичних успіхів і досягнень протягом 40 років були заперечені, а то і в поодиноких випадках скомпромітовані на XIII Конгресі поведінкою тих, що ту назву перебрали. Ми не будемо обстоювати прийняття назви УАКРади, але уважаємо, що назва повинна бути нова та обопільно узгіднена.

Конгреси: З приводу плянування конгресів обидвох центральних організацій в ЗСА хочемо звернути увагу, що УККА вже проголосив XIV Конгрес на кінець листопада 1984 року. Хоча це формально не ламає статуту УККА (статут каже: „конвенція всіх членів УККА відбувається...щочотири роки, в роках

(Закінчення на стор. 4)

„Нотатки з Мистецтва" знову вийшли в світ

Філядельфія. — Виданням Об'єднання Мистців Українців Америки (ОМУА), Відділ у Філядельфії, тиражем 1,000 копій, появився з черги грудневе, 23-тє число люксусового і пребагатого в чорно-білі і кольорові ілюстрації картин українських мистців журналу „Нотатки з мистецтва" — покажчика постійного розвою українського малярства в діяспорі. Склад редакційної колегії: Михайло Дмитренко, Василь Дорошенко, Петро Мегик, Степан Рожок, Марія Струтинська і Володимир Шипрікевич; технічний редактор: Петро Мегик; фотографії: Нестор Студіо, В. Грицин, П. Капшученко, М. Лукавський, О. Михалюк, В. Сімянцев і інші; кольорові репродукції: Друкарня Мирона Бабюка з Рочестеру та інші; поліграфічне оформлення й ініціяли: Василь Дорошенко з допомогою дружини Олександри; офсетний друк і переплет з друкарні М. Бабюка.

„Нотатки з Мистецтва" відкриваються фотографією останньої монументальної картини Петра Андрусева: „Хрищення України-Руси". А відтак чергуються статті таких авторів: Юрій Турченко: „Актуальна проблема українського мистецтва", Володимир Попович: „Михайло Андрієнко-Нечитайло", Павло Лопата: „Олекса Грищенко" (до 100-річчя з дня народження), В. Ладижинський: „Михайло Кміт" (1910-1981), М. Антонович-Рудницька: „Яків Гніздовський у сороколіття його мистецької творчости". Вкінці журналу є ще мистецька і жалобна хроніка, як теж огляд „З життя й праці Української Мистецької Студії у Філядельфії".

Цей мистецький журнал, ціна якого 10 доларів, можна набути, звернувшись на адресу: Ukrainian Art Digest 1022 N. Lawrence St., Philadelphia, Pa. 19123.

ПАНАХИДА ЗА О. ТИХОГО

Мейпллвуд, Н. Дж. — У неділю, 3-го червня, тут в українській православній церкві св. Вознесення буде відправлена Панахида в пам'ять недавно померлого українського правозахисника Олексія Тихого. Панахиду, яка буде відправлена безпосередньо після Служби Божої (10 год. ранку), передаватиме „Радіо Свобода" в Україну.

У СВІТІ

ПОЛЬСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СУД у Варшаві засудив **30-го травня ц.р. одного поляка і німця із Західньої Німеччини за здогаданий шпіонаж в користь Америки.** Поляк Яцек Южак був засуджений на 15 років тюрми, а німець Норберт Адамашек — на 12 років. Обидва підсудні, **згідно з повідомленням польського телеграфічного агентства ПАП,** мали признатися до вини. Підсудного Южака обвинувачено в тому, що в часі між 1980 і 1982 роками він мав передати американцям 27 різних звітів про мілітарні, політичні і економічні справи Польщі. Адамашека засуджено тому, що він, як агент Сі-Ай-Ей, був кур'єром між тією американською агенцією і Южаком.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство ТАСС заперечило, що д-р Андрей Сахаров, нобелівський лавреат миру, переводить голодівку, але що він живе спокійно в місті Горкий і почуває себе „цілком добре". Повідомлення згадує одначе, що д-р Сахаров перебував кілька днів у місцевому шпиталі. ТАСС додав, що стурбовання на Заході про долю д-ра Сахарова і його дружини Єлени Боннер є нічим іншим „тільки ворожою протисовєтською пропагандою".

В АНГЛІЙСЬКОМУ МІСТІ Шеффілд поліція арештувала голову спілки вуглекопів Артура Скаргілла, коли **він на чолі сотні вуглекопів прорвався через поліційний кордон для пікетування місцевої фабрики.** В інших містах також продовжуються страйки робітників, під час яких вже арештовано 117 страйкарів. Прем'єр-міністер Марґарет **Тачер гостро засудила страйкарів, називаючи їх страйк „правлінням товпи"** і закликаючи робітників перестати нищити публічні власності і зумисного шукання конфронтації з поліціянтами.

В АМЕРИЦІ

МАЙЖЕ 1,000 КАДЕТІВ летунської академії в Кольорадо Спрінґс вислухали з великою увагою короткого, але насиченого патріотичним духом привітального слова президента Роналда Регена. „Я думаю категоріями майбутности нашої країни, — заявив Президент під рясні оплески кадетів і членів факультету, старшин і підстаршин цієї престижевої летунської школи, — і хотів би, щоб і ви повністю зрозуміли добу у якій живемо". Р. Реґен натякав на великі можливості дослідів стратосфери, запущення міжплянетної станції з людською залогою тощо. Ціль поїздки президента Р. Регена до Кольорадо Спрінґс, перед його довшою подорожжю до Европи була мотивована людськими почуваннями Р. Регена, який шанує і поважає збройні сили цієї країни і радо перебуває серед вояків.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ з обуренням повідомив журналістів, що „невідомі хулігани" напали в Ленінграді на американського дипломата, коли він виходив з ресторану і побили його до крови. Віцеконсул Роналд А. Гармс, хоч і був побитий, відмовився однак від лікарської послуги, побоюючись, очевидно, що совєтські лікарі, довідавшись, що він американський дипломат, не дадуть йому належної допомоги. Він власними силами викликав автомобіль з консуляту, добрався до свого приміщення. Речники Державного департаменту гостро запротестували там у Москві і тут у Вашінгтоні перед совєтським амбасадором Добриніним і вимагали вияснення справи. Речник Адміністрації президента Роналда Реґена заявив, що напад на дипломата ЗСА напевно був інспірований органами КҐБ. Речник не бажав відповідати на запитання кореспондентів, чи Гармс зустрічався в ресторані з совєтським дисидентом.

У З'ЄДНАНИХ СТЕЙТАХ АМЕРИКИ голодівка академіка Андрея Сахарова і його дружини Єлени Боннер викликає турботу. Чимраз більше організацій, приватних осіб і наукових установ долучуються до протестних акцій і висилають листи адресовані на ім'я генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Константина Черненка. Офіційно Москва не бажає коментувати цієї справи, бо, як заявив міністер закордонних справ СССР Андрей Громико у розмові з австралійським прем'єром, справа Сахарова є внутрішньою справою Совєтського Союзу і до неї не повинні вмішуватись закордонні делегації чи приватні особи. Офіційне совєтське агентство ТАСС заявляє, що обидвоє Сахарових почуваються добре і що немає жадної загрози для їхнього здоров'я. ТАСС признається, що А.Сахаров перебував короткий час у шпиталі, бо лікарі, мовляв, побоювались за його здоров'я у зв'язку з голодівкою.

ТРЕТІЙ З РЯДУ КАНДИДАТ на президента від Демократичної партії проповідник Джессі Джексон заявив кореспондентам, що плян Джорджа МекҐоверна про формування демократичного „тіму" Мондейл-Гарт не є справедливий, бо він вилучає його (Джексона), як поважного партнера в цій грі. При тому Джексон відмітив, що він особисто не братиме участи у вечері з участю президентських претендентів, метою якої є допомогти МекҐовернові покрити кошти передвиборчої кампанії. Колишній сенатор з Північної Дакоти відтягнув свою кандидатуру після того, як зорієнтувався, що він не має підтримки в народі, а останньо вийшов з пляном „монтування" демократичного „тіму" з двох кандидатів Мондейла і Гарта, бо така тактика, мовляв, приверне єдність в Демократичній партії.

РАДА ШКІЛЬНИЦТВА в Ню Йорку одноголосно затвердила Натана Кінонеса на нового канцлера шкільної системи шкільництва в цьому місті-велетні з платнею 95,000 долярів в річному відношенні з передумовою що члени Ради за один рік спроби урядування Кінонеса, перевірить функціональність його адміністрації. Кінонес народився в Гарлемі на Бронксі і є пуерторіканського походження. Після закінчення студій у міському коледжі він зробив дві магістерки в Гантер коледжі і Колюмбійському університеті з еспанської літератури.

РАДА ТРАНСПОРТУ НЮ ДЖЕРЗІ і Ню Йорку поінформувала, що починаючи від неділі, 3-го червня ц.р., користування поїздами ПЕТ коштуватиме 25 центів більше, тобто подорожуючі цими поїздами будуть змушені платити 75 центів в одну сторону замість дотеперішніх 50 центів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Обшир Перської затоки — потенціяльна бочка пороху

Ситуація в обширі Перської затоки щодня приносить нові несподіванки, здебільшого дуже неприємні і для замирення в цій частині світу — дуже небезпечні. Намагання поладнати кризу дипломатичними заходами йдуть паралельно з воєнними приготуваннями. На вимогу Савдійської Арабії засідає в цьому тижні Рада Безпеки ОН, на черзі дня якої є скарга цієї країни й інших арабських держав з обширу Перської затоки продуцентів нафти, проти Ірану, як найбільш аґресивної країни. Іранський уряд бойкотує це засідання Ради Безпеки, але його амбасадор заявив, що коли Ірак припинить атаку кораблів з вантажем нафти, то Іран припинить свої атаки. Покищо Ірак хвалиться, що поцілив вісім нафтоналивних кораблів.

Савдійська Арабія і її найближчі сусіди, продуценти нафти, — Кувейт, Бахрейн, Оман, Кватар і З'єднані Арабські Емірати, вважають, що вони самі зможуть оборонитися проти погроз з боку Ірану й забезпечити власними силами свої кораблі у морському обширі, що його атакують Ірак і Іран, дві сусідні країни, які від чотирьох років ведуть запеклу війну. Ірак — це араби, Іран — колишня Персія. Тому майже ввесь арабський світ стоїть по стороні Іраку, за вийнятком Сирії і Лівії, де — як в Ірані — існує авторитарний режим місцевих диктаторів. Сирія і Лівія сприяють теж тому міжнародному теророві, найвищим протектором якого є Москва. Але названі арабські країни, продуценти нафти, зорієнтовані на Захід, не хочуть одвертої допомоги від Америки, лякаючися пімсти Ірану. Вони лякаються, що невідповідальний фанатичний диктатор Ірану аятолла Хомейні може скерувати свої терористичні загони, вишколювані на зразок самогубних японських ,,каміказе", проти Савдійської Арабії і названих інших невеликих арабських державок ув обширі Перської затоки.

Проте в наслідок заходів Савдійської Арабії президент Реґен рішив продати їй 400 протилетунських ракет та вислати туди невеличкий гурт військових фахівців, які в можливо найкоротшому часі вишколять савдійсько-арабських вояків у користуванні тим новим родом оборонної зброї. Водночас президент Реґен вислав на води Перської затоки вже другий літаконосець ,,Америку", який долучиться до літаконосця ,,Кітті Гол" — обидва є охоронювані яким десятком нищильників і інших допоміжних військових кораблів. Але тамошні води стали настільки небезпечними, що вже яких 60 нафтоналивних кораблів під різними прапорами заякорені в якійсь віддалі від Савдійсько-арабського побережжя.

Найбільша у світі асекураційна фірма Ллойд у Лондоні подвоїла асекураційну ставку для нафтоналивних кораблів. Савдійська Арабія і вищеназвані продуценти нафти обурені такою політикою Ллойда і погрожують, що взагалі припинять продукцію нафти, що автоматично значно підвищить ціну на газоліну в цілому світі. Японія відмовилася вже від імпорту нафти з Ірану, лякаючися за безпеку висланих туди своїх кораблів. Водночас англійська преса, покликаючись на вірогідні вістки з довірочних джерел, твердить, що Іран зосередив кругло півмільйонову армію для великого наступу проти Іраку, щоб закінчити переможно війну з Іраком і скинути тамошній теперішній режим. Знову ж Ірак відгрожується, що він цілком знищить іранські джерела нафти.

Це все складається на певну, хаотичну ситуацію, що її характеризується як приповідкову ,,бочку пороху", що може вибухнути і перетворитись з льокального конфлікту між двома ворожими сусідами — Іраком і Іраном у третю світову війну. Бо на Індійському океані поруч із сильною американською морською фльотою є може ще сильніша фльота совєтська. Загин режиму в Іраку чи в Ірані може стати притокою інтервенції однієї з двох суперпотуг. Найбільша надія на мир у переконанні, що ніхто не захоче такої війни — ані Вашінґтон, ані Москва, ані арабський світ. Проте у всесвітній історії бували прецеденти, що війни вибухали ,,випадково", з невеличких безпосередніх причин, якщо обидві ворожі сторони розпоряджали великими збройними силами. Ця загрозлива ситуація стала однією із причин, чому президент Реґен наполягав, щоб з нагоди його виїзду до Европи на десятиденні відвідини різних европейських країн відбулася у Лондоні триденна конференція на вершинах — усіх країн НАТО і Японії.

Проблеми існують на те, щоб їх розв'язувати. Живемо у часі, коли у міжнародному світі діють лідери великого формату. Тому можна сподіватися, що вони не допустять до воєнної катастрофи.

Михайло Кучер

ЧИ МОЖЛИВА ,,ДРУГА ХВИЛЯ" ДИСИДЕНТІВ?

На цю тему провадиться довга і нелегка дискусія серед дисидентів у вільному світі здебільшого російською мовою. Дискусія починається з того, що розуміти під словом ,,дисидент". Шкільний переклад латинського виразу буде ,,протестант", інакодумаючий. Тоді відразу виникає питання у відношенні до чого ,,інакше"?

Це поняття зформувалося в умовах тоталітарної державности у відношенні до згори накиненого розуміння світу. Під словом ,,дисидент" також пропонується розуміти думаючу людину, ,,мислителя" у протилежність до тих, хто ,,мислить" формулами передових статтей ,,Правди", або до тих, хто взагалі не думає про щось поза межами щоденного побуту. Врешті і само поняття інакодумаючий вимагає дальшого вияснення.

,,Інакодумаючих" у СССР досить багато, мільйони. Є й ,,інакодіючі", але вони не дисиденти. Вони не протестують проти накиненого режимом способу життя і не боронять одверто свої погляди. Тоді за поняттям ,,дисидент" стоїть той, хто має сміливість поставити себе проти влади публічно і голосно.

Але минули 1960-ті роки і приходять чи мають прийти нові форми спротиву. До вже згаданих дефініцій дисидент варто додати ще одну ознаку—не каятися за добровільно вибраний собі шлях.

Дисидента в СССР чекає пекельний шлях. Потрібні великі моральні сили до одвертого становища у боротьбі з владою. І потрібна немала обережність при осуді тих, хто заламався, хто зрадив не тільки себе, але й інших, що залишились на полі бою.

Дисиденство—це інтелектуальний рух, це процес самостійного і сміливого думання. Це моральна відповідальність, яка забов'язує людину незалежно мислити, говорити, писати і поступати, незалежно від стандартів держави.

І це все відбувається там, де вважається державним злочином і божевіллям думати інакше. Наприклад, в Ізраїлі напередодні виборів приходять до голосу 35 політичних партій. Там не може бути мови про дисидентів.

У СССР є мільйони незадоволених і досить легко сказати, що потрібно для переходу пасивно незадоволених у стан активного спротиву. Одначе нелегко сказати як це зробити.

Для того, щоб пасивно незадоволені в СССР стали активно незадоволеними потрібна віра в успіх. Побутове становище тяжке, але його можна терпіти. Пасивно незадоволені не завжди собі уявляють чого вони хочуть. Про альтернативу в СССР ніхто не говорить. Окреме помешкання, а не кімната в ,,комуналці"—це не все.

Інша важлива справа як себе почувають дисиденти з СССР, опинившись на Заході, себто в умовах економічного добробуту, як дехто каже в умовах нової економічної політики—НЕП-у. Кого на Заході здивує критика совєтської влади? З такої критики жити не можна і морального авторитету вона не дає. Навіть дисидентам з міжнародним іменем.

Є й інші клопоти немалої ваги. Тайна опозиція в СССР стає явною на Заході. Критикувати або й лаяти совєтський режим—справа безпечна. Гірше, що на таку критику на Заході не звертають уваги. Те, що було шляхетним вийнятком в СССР, на Заході втрачає виключність і риси геройства.

Якщо дисиденти в СССР тішилися думкою, що їх слухає краща частина інтеліґенції, то на Заході дисидент опиняється в порожнечі. Інколи настає моральна криза. Тому на Заході дисидент мало тішиться виданою книгою, або статтею, видрукованою в еміґраційній пресі. На Заході не потрібно натяків, ніхто не ,,читає поміж рядками", що зрозуміле найбільш чутливим і поінформованим в СССР. Дисиденти в СССР були більш об'єднані, як на Заході. Тут дисиденти часто поміж собою сваряться. Бувають випадки погорди і ненависти. На Заході в діяспорі немає однієї пануючої ідеології. Нема обов'язку писати власне так, а не інакше. Дисиденти кинулися ділитися своїм досвідом на Заході, хотіли перестерегти, вказати на небезпеку. Але Захід не хоче слухати. Захід не вірить, що дисиденти знають рецепту на кращий світ. Де вони могли її здобути?

На те націоналісти-росіяни відповідають, що все нещастя для Росії-СССР прийшло із Заходу. Одначе чомусь Захід з того ,,нещастя" не скористав, а скористали росіяни. Дисиденти мають навчитися говорити так, щоб Захід їх почув.

Але справа не тільки в дисидентах, чи вміють вони говорити так, щоб їх почули і зрозуміли. СССР опинився в трагічному становищі без виходу. І він у таке становище хоче втягнути світ. Кремль вміє використовувати альтруїзм вільних народів, пацифізм, лібералізм, комплекси соціяльної і колоніяльної вини за минуле.

Але вернімо до дисидентів в СССР, що вони із себе уявляють в моральному та інтелектуальному відношеннях. Кого репрезентують совєтські дисиденти, яку частину совєтського суспільства.

Е. Кузнєцов у своєму ,,Таборовому щоденнику" пи-

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Роман Барановський

АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНА ПІСЛЯ IV СКВУ

(Доповідь виголошена у Чикаго 1-го квітня 1984 року)

II.

Крім крайових організацій належать до УАКРади ще відділи і місцеві організації та індивідуальне членство.

До УККА належать поруч з організаціями Визвольного Фронту і відділів УККА, Спілка Визволення України, членство якої вміщається на пальцях одної, а може двох рук, Народна Поміч і Степанія Букшована, яка давніше репрезентувала в УККА УДержавний Центр. Однак верхівка ДЦ виступила з критикою і прийнято рішення, що вона не репрезентує в УККА УД-Центр, а тільки Товариство Прихильників Української Національної Ради. Офіційний орган ООЧСУ ,,Вісник" утотожнив оті дві форми і ствердив, що членом УККА є УДЦентр.

Є ще ряд організацій, що займають невтральне становище і не належать ні до УККА, ні до УАКРади. А це: НТШ, Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, Організація Української Молоді ,,Пласт", Українське Патріярхальне Товариство, Союз Українок Америки, Союз Українців Католиків ,,Провидіння", Т-во Українських Інженерів, Т-во Українських Правників, Т-во Українських Учителів, Українське Бібліотечне Товариство Америки, Українсько-Американська Асоціяція Університетських Професорів, Українське Лікарське Товариство Північної Америки і УВАН.

Ці організації твердять, що їх невтральність подиктована бажанням стреміти до з'єднання цих обох централь в одну репрезентацію. Бажання дуже благородне, але коли взяти до уваги, що тут ідеться про вибір між демократичним і авторитарним табором, тоді ж невтральність важко збагнути і виправдати.

Тому, що УККА в ім'я тоталітаризму і невизнавання принципу плюралізму громади, здеґрадував себе з централі централь, він не є репрезентантом усієї української громади в Америці. Такою організацією є під цю пору Українська Американська Координаційна Рада і, думаю, що саме їй треба дати всебічну матеріяльну і моральну підтримку.

Події, про які я згадав, довели, що українська громада у вільному світі не бажає опанування і зуміє об'єднатися, щоб до цього не допустити.

Маючи на увазі дуже трагічні відносини нашого народу в Україні, нам рішучо треба мати тільки одну централю. І тому ВФ, який діє під фірмою УККА, повинен зревідувати своє становище залишити практику опанування організацій, відмовитися від хворобливої амбіції підкорити собі і взяти під свою контролю ціле громадське життя, натомість підпорядкувати свій партійний інтерес загальній справі, бо перше є батьківщина, а щойно потім партія.

На питання, що станеться, коли ВФ не зробить цього, відповідаю: це невідхильно може довести до повної ізоляції ВФ від решти української громади в діяспорі.

Теперішня ситуація в нашій українсько-американській громаді не є нічим новим—вона має повно аналогій в нашій історії, місцевій і загальній, і завжди з трагічними для нас наслідками. Виринає логічний запит: чому ж ми це повторюємо? Кажеться, що ,,історія—це учителька життя". Виходить, що або наша історія погана учителька, або ми погані учні. Факти потверджують цю другу істину, яку так промовисто з'ясував свого часу один з наших науковців, кажучи, що всі наші лиха в тому, що ми не знаємо своєї історії, а як знаємо дещо, то не робимо з цього практичних висновків.

Згадаймо для прикладу про два найбільш маркантні в нашій історії факти, які перерішили нашу вікову долю, зглядно, недолю, та й не тільки нашу, але цілком певно заважили у великій мірі і на світовій історії. Правда, історія не визнає міркувань про те, ,,що було б, як би було", але тим не менше поставмо собі такі два реторичні запити:

Що би було, яку долю мав би сьогодні наш український народ та як виглядав би сьогодні світ, якби,—за словами Тараса Шевченка,—,,нерозумний син" гетьман Богдан Хмельницький не припечатав свої військові перемоги політичною поразкою в Переяславі в 1654 році?

Або: яка була б сьогодні наша доля і доля світу, якщо політичні перемоги гетьмана Івана Мазепи не були б закінчилися військовою поразкою під Полтавою в 1709 році?

Наука цієї історії ясна: ми маємо досить сили і досить розуму, лише—на наше нещастя—не впарі вони ходять! Не йшли вони впарі за Хмельницького, не йшли впарі за Мазепи, не дуже вони гармонізували під час наших Визвольних Змагань як у Першій, так і в Другій світових війнах. Тому й маємо все ще тільки ,,справу" Визвольних Змагань українського народу, а не його волю.

Погляньмо коротко на цю ситуацію сьогодні.

Україна є в найповнішому розумінні окупованою

Закінчення на ст. 4.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про статути, правильники і людей

Ми маємо величезну пошану до усіх статутів і правильників. Часом видається, що це вони провадять нашим життям, а не ми самі.

Розуміється маю тут на думці ,,зорганізованих" членів нашої спільноти, значить тих, що належать до однієї чи другої нашої організації, працюють в ній менше чи більше успішно і беруть участь в її зборах.

Немає, однак, майже зборів у яких не обговорювано б чи не змінювано б статуту чи правильника дії, з бажанням поліпшити його, а на ділі, щоб паки і паки спорити про слова, семантику або про права і обов'язки членів. При тому у нашій спільноті ми вже маємо ряд статутових ,,рабинів", які постійно засідають у статутових комісіях, знають всі ,,Робертс руллс" напам'ять та вміють кожну точку статуту відповідно інтерпретувати чи зміняти.

Безперечно ця наша поважна настанова до статутів і правильників вказує на бажання мати в громаді порядок і справедливість і з тієї точки бачення воно дуже похвальне. Упорядкована, зорганізована добре спільнота може напевно більше зробити, як така в якій панує ,,гуляйполе". Але про статути і правильники спорять і постійно над ними дискутують тільки ті члени спільноти, що вже є зорганізовані, а тих ,,свобідних пташок", що ніде не приналежні далі немає і їх ніякі правила не зобов'язують.

Тому, коли слухається часом гарячих, а то і бурхливих дискусій на тему різних точок статуту, або навіть на тему поодиноких слів у ньому, то приходять на думку церковні проповіді, які часто звернені до тих, яких в церкві немає. Ба, що гірше, зорганізовані члени нашої спільноти витрачують довгі години дорогого часу на спорення про дрібниці, а тоді не вистачає вже часу і сили на обговорення суттєвих проблем і даної організації і цілої нашої спільноти.

Шкода, що наші психологи, а маємо їх подостатком, не дають нам вияснення, чому воно так є і що треба зробити, щоб цю настанову змінити чи поліпшити.

А тим часом життя пливе, пливуть події, зміняються люди та обставини і не раз, слухаючи спорів за точки статуту, огортає страх чи вже невдовзі не залишаться в наших організаціях самі бездоганні статути, але без людей, які б їх притримувалися у своєму житті.

Ось недавно довелося мені слухати одногодинної палкої дискусії на зборах однієї поважної організації на тему чи в поправці до статуту має бути в одному місці слово ,,може" чи ,,повинен". Температура залі ішла вгору, спорено зі запалом, якого не можна було завважити при найповажніших суттєвих проблемах і ніхто немов не застановлявся, що це словечко нічого не змінить — ані в долі тієї організації ані в долі нашої спільноти.

Бо не статут оформлює людей, а люди оформлюють статут, і можна десятки разів писати у статуті, що даний член ,,може" або ,,повинен" але нічого не зробите, коли людина хоча ,,повинна", а не може, або хоча ,,може" а просто, не хоче...

О-КА

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Білий метелик

Зеленою широкою парасолею обгорнув мене львівський парк, а срібні росинки, що блистіли на бильцях трави, віщували погоду. Був холод і свіжість і вологість, й оте боязке чекання на умовлену зустріч...

Зараз, на засяг очей, відчинялися двері св. Юра, і перші набожні спішили туди на молитву. Музей Новаківського, очманілий запахом фарб, весь ще дрімав увісні. З ґалерії картин Кульчицької заглядали крізь вікна портрети, і заглядало пробуджене сонце крізь верхів'я дерев. Тут у парку, будилося раннє життя, перші прохожі поспішали до праці, метушились прибиральниці, ганяючи по стежинах з великими, незугарними мітлами.

І він прийшов спішною дуже ходою, з розстібнутим комірцем (без краватки), в сірому, безколірному вбранні, в білій сорочці, свіжо випраній, і вносніх пригладженій праскою.

Ми привіталися сильним потиском руки, який правив за потік слів, за обійми, за сльози. Його цікавило музичне життя еміґрації, нові традиції, нові мистецькі таланти, можливості концертування, фестивалі, конкурси, і т.п.

Про себе говорив мало, а я мовчала, не ставила зайвих питань, не залазила в душу.

— А це вам подарунок від мами, візьміть, зберігайте, його ще носила бабуня...

Був це лемківський ґердан, плетиво дрібненьких коралів, безцінний мені подарунок.

А прощаючись, сказав заклопотано:

— Ви не гнівайтесь, люба, не сердьтесь, я хочу вас щось просити. — Зам'явшись дещо, додав: — Пришліть мені, коли ваша ласка, коли

(Закінчення на стор. 4)

Ігор Витвицький

СЛІД, ЯКИЙ ЗАЛИШАЄТЬСЯ

IV.

І врешті цікаве спостереження англійського журналіста Вайтинґа Вілліямса в його репортажі п.н. ,,Моя подорож по Росії побитій голодом", який був поміщений у журналі ,,Ансерс" (Відповіді) за 24-го лютого 1934 року. Він пише: ,,Я бачив на власні очі в Совєтській Україні урожайні поля, нива за нивою, покриті незібраним збіжжям, яке було залишене гнити. Були такі райони, де ви могли їхати цілий день між нивами почорнілої пшениці і бачити тільки де-не-де малу оазу, де було зібране жниво. Це тому, що минулої весни так багато хліборобів померло з голоду, а інших вивезли — була відповідь, яку я постійно одержував, коли розпитував про це неймовірне марнотравство". (Мова тут про осінь 1933 року.) До цього можна ще додати, що тоді посилали з міста робітників і вояків, щоб зібрати збіжжя, але вони очевидно з тим жнивом не справлялись.

Подібних свідчень збереглось доволі багато і на їхній основі можна здобути уявлення про потворність цього масового вбивства. Феномен навмисно спричиненого голоду рідкий в історії людського роду. В давнину голод стосували на війні, при облозі ворожих міст. Але, щоб стосувати його на своїй території супроти власного населення — такого не бувало. Унікальність цього явища і є причиною, що деякі дослідники неспроможні його як слід зрозуміти і подають різні тлумачення, які не завжди згоджуються з дійсністю. Дехто, не знаходячи переконливого пояснення, подає тільки здогади.

Існують різні теорії про причини голоду. Найбільш поширеною є теорія спротиву. Тобто — голод прийшов в наслідок репресій влади визнаних спротивом селян проти колективізації. В різних публікаціях і заявах говориться й пишеться про несамовитий, про шалений спротив селян. Тут треба сказати, що несамовитого спротиву в 1932 і 1933 роках не було просто тому, що вже не було кому його робити.

В 1932 і тим більше в 1933 році колективізація була майже закінчена, а ті, які мали б чинити спротив, були настільки прибиті й заморені, що їм було не до того. Спротив, якщо він у тому часі денебудь був, то був спротив проти грабунку останніх лишків хліба, а не проти колективізації. Проти колективізації був спротив раніше. Тут і там він виявлявся у гострих формах, але здебільшого він був пасивний. Річ ясна, ніхто не поспішав здавати своє майно в розпорядження без відповідального колективу комнезамів. Та зайво й казати, що цей спротив був зовсім даремний супроти розгнузданого насилля влади.

А втім, якщо підходити до справи принципово, то спротив проти колективізації мусів би бути визнаний законним, поскільки її форсовано з порушенням ленінського принципу добровільности.

Один зі свідків тих подій, у статті ,,До 25-річчя голоду 1933 р.", поміщеній у часописі ,,Вперед" за липень 1958 року пише так: ,,Неправда, що в 1932 році селяни саботували колгоспи. Такої максималістської програми вони собі не ставили, хоч і ненавиділи сталінські колгоспи. Теза про саботаж колгоспів — це сталінська теза, яка мала виправдати репресії проти селян. У дійсності селяни саботували оббирання колгоспів державою, саботували даремну працю на державу. На тих умовах, на яких змушували працювати в колгоспах, у промисловості не працював би ні один робітник, навіть з комуністичним партбілетом у кишені. Бо все таки робітник діставав принаймні хліб, а в селянина й хліб забирали".

Причини цього погрому, як уже згадано, були інші. Україна мала за собою традицію боротьби за незалежність і ця традиція була в Україні жива. З початком двадцятих років по селах України спалахували повстання, які завдавали Москві немало клопоту. Далі прийшов процес національного відродження, який був сіллю в оці місцевих русотяпів. Усе те спричинилось до того, що в Москві вирішили знищити коріння української ,,контрреволюції" і таким чином розв'язати українське питання основно. А коли зважити, що український нарід був у тому часі на 80 відсотків народом селян, то ,,соціялістичний наступ на селі" був для цього доброю нагодою.

Пише Василій Ґроссман у згаданій повісті ,,Все пливе": ,,на Україну було найбільше злоби". Оце й пояснення. В 1932 і 1933 роках спротив був уже зламаний, але злоба тривала.

Існує теж економічна теорія постання голоду. Стосовно до тієї теорії посилена реквізиція хліба була конечна, щоб організувати ,,товаровий хліб" на експорт і в такий спосіб здобути потрібні фонди на індустріялізацію. Погодимось, що така потреба існувала, проте ставки хлібоздачі були в існуючих умовах такі високі, що не залишали нічого на прохарчування самих хліборобів. Більше того — якими економічними арґументами можна виправдати закон, який встановляв кару смерти за крадіж колосків із колгоспного поля і яка економія була в тому, коли в селян забирали останки їстивного. Та ще ділось це тоді, коли скирти зібраного збіжжя, зсипаного в різних пунктах, гнили під відкритим небом, або не зібране збіжжя стояло в полі й гнило на корені. Навіть відомий Волтер Дюранті згадував в одному із своїх рапортів про таку дивовижу. Усе це була не економія, а політика, до того ж політика в чисто большевицькому стилі.

Слід згадати теж теорію, яка спирається на міркуваннях суспільно-господарського характеру і яка наголошує проблему аґрарного перенаселення України. Йшлося, мовляв, про те, щоб зменшити кількість селянства, як соціяльно зайвого елементу. Організований голод — це і мав би бути радикальний спосіб розв'язки тієї проблеми. Очевидно, можна припускати, що в загальному пляні ,,наступу на селі" брались до уваги й такі міркування, та навряд чи вони були вирішними. Невже канібальські методи, які стосовано в тому пляні були єдиним способом розв'язки проблеми перенаселення? Нормально з розбудовою індустрії, надвишка сільського населення поповнила б у містах робітничу клясу. Однак справа в тому, що такий процес спричинився б до українізації міст, а цього Москва ніяк не бажала. І врешті голодова метода була застосована теж на козачих поселеннях на Кубані, де проблема аґрарного перенаселення не існувала. З цього ясно, що проблема, яку розв'язували, мала не господарський, а національний характер.

(Продовження на стор. 3)

У Клівленді пом'янули Григорія Китастого

Композитор і диригент Капелі бандуристів ім. Т. Шевченка в Дітройті від 1967 року жив у Клівленді і вважав його „своїм" містом. Тут дириґував церковним хором православного собору св. Володимира в Пармі і звідси доїздив до Дітройту дириґувати Капелею. Звідси теж зорганізував свій останній мистецький фінал-виступ 149 українських бандуристів з американського континенту на маніфестації 4-го грудня 1983 року в Торонто у програмі IУ СКВУ. Окрилений цим небувалим організаційним і мистецьким успіхом після виступу сказав своїм учням: „Тепер я вже можу вмирати".

Місяць після того тріюмфального концерту Григорій Китастий відчув слабість і лікар відкрив йому смертельну діяґнозу, яку, однак, засекречував він від бандуристів. Серед морозів у половині лютого він виїхав на лікування у спеціялістів у теплому Сан Дієґо в Каліфорнії і під опіку сина Андрія, та недуга скоро перемогла струджене тіло і досвіта 6-го квітня ц. р. закінчила його життя.

При перевозі домовини до Пантеону у Савт Бавнд Бруку не вдалося задержати її у Клівленді, тому тутешні бандуристи і представники української громади в числі понад 30 осіб та голова УЗО-Відділу УКК д-р Б. Футей поїхали на похорони 13-го і 14-го квітня. На тризні д-р Футей попрощав Покійного від клівлендської громади. В Пармі відправили панахиди у соборах св. Володимира і св. Йосафата в неділю, 8-го квітня.

Свого заслуженого і любленого мешканця український Великий Клівленд офіційно вшанував у 40-ий день смерти в середу, 16-го травня, спільним Парастасом у соборі св. Володимира та поминками в його авдиторії До Парастасу станули спільно отці: митрофорний С. Ганкевич із сотрудником собору Ю. Галицею, М. Михайлюк з Лорейну, о. шамбелян Л. Тимків з церкви св. Андрія, М. Ревтюк, І. Ропке й П. Гронський з собору св. Йосафата та канцлер єпарха Роберта Т. Саюк. Співав хор собору під кермою Якова Сідельника.

Поминки відкрив мґр В. Ліщинецький у заступстві виїхавшого з Клівленду до Вашінґтону д-ра Б. Футея, а короткі спогади про Покійного переказали Омелян Павлишин, голова Парафіяльної Ради, бандурист д-р Ігор Махлай і о. настоятель С. Ганкевич. Сестри Любомира й Ірина Завадські проспівали три композиції свого учителя: „Нагадай, бандуро", „Музичний момент" і „Львівські фраґменти" з власним акомпаньяментом на бандурах. Після цього учасники засіли до тризни, приготованої Парафіяльною Радою, яка спільно з Українськими Злученими Організаціями спонзорувала це пошанування пам'яті Г. Китастого. На закінчення висвітлено фільм з похорону 14-го квітня в Бавнд Бруку, утриваленого на ленті д-ром Юрієм Оришкевичем.

За добрим звичаєм у нашій мирній громаді і цим разом соборно вшановано найвизначнішого українця клівлендського поселення, батька кобзарського мистецтва на еміґрації Григорія Китастого, пам'ять про якого і міт, за словами о. митрата Ганкевича, буде передаватися з роду в рід.

У цих поминках взяло участь понад двісті осіб.

С. Кікта

ЗВЕРНЕННЯ

Шкільна Рада й Централя Опікунів Шкіл Українознавства звертаються з почуттям національного обов'язку й відповідальности за Українську Школу в країні нашого поселення.

Наше звернення до всіх—хто, як і чим може повинен послужити великій справі—грошовими пожертвами, вкладом праці в переведення збірок, моральною підтримкою кампанії творення Рідношкільного фонду.

Громада—великий чоловік! Церкви, фінансові організації, об'єднання, товариства. Місцеві громади й кожний українець у громаді! Запитайте себе, будьте щирі зі собою й визнайте свій борг перед українською школою, які були досі ваші турботи за українське шкільництво в Америці? Думкою, словом, ділом, зокрема фінансовою підтримкою? Чим і як ви допомогли Шкільній Раді у великій, відповідальній і тяжкій її праці?

Чи припускає хтось ту думку, що українська школа—це справа тільки свідомих батьків, залишених на себе в громаді—„вони посилають дітей до школи, то хай і турбуються справою утримання її".

Звернення наше продиктоване національним обов'язком збудити почуття відповідальности за українське національне виховання дітей і молоді, нашої зміни, навчання української мови у щоденному практичному вжитку.

Мова є леґітимацією нашої національної індивідуальности, є єдиний і непідмінний засіб нашого самовизначення у країні нашого поселення в усіх ділянках життя: в церковному, науковому й суспільному, в ділянці збереження етнічної особистости, в ділянці затримання при українській громаді нашої молоді.

Затратою української мови загрожені всі: церкви наукові інституції, суспільні й громадські організації, організації молоді, бо затрата рідної мови—це затрата дороосту, затрата переємности в дошкільному процесі зміни ґенерацій: Церква тратить вірних, наука—кандидатів, організації—членство, родина—дітей.

Тільки через затрату української мови найвиразливіше виявляє себе натиск обставин, в яких живемо. Саме натиском на знищення мови здійснює російський комуністичний режим знищення українського народу в Україні.

Тільки через збереження української мови ми, українська етнічність в Америці, зможемо протиставитись внутрішньому занепадові й зовнішньому натискові. І тільки через мову зможемо чинити спротив намірам російського шовінізму русифікацією денаціоналізувати й знищити український народ в Україні!

Шкільна Рада має своїм завданням провадити українське шкільництво в Америці, навчати нашу молодь і дітей, в найширшому охопленні, української мови зокрема та українознавчих предметів, пов'язаних з національним вихованням нашого доросту. Свої завдання Шкільна Рада може ефективно виконувати при умові сталого й утриваленого фінансового забезпечення. Виходячи з цих важливих завдань ми ставимо перед громадськістю невідкличну вимогу обставин—створити фонд Рідної Школи. Звертаємося з закликом всебічно підтримати кампанію збирання пожертв на цей фонд! Закликаємо прийняти діяльну участь у творенні Рідношкільного фонду!

Справа успішного створення фінансової бази праці—це справа нашої національної гордости, свідомости й чести! Відгукнімося на таку важливу потребу щедро й щиро!

Так, як досі було, далі не може бути. Шкільна Рада досі обходилася мізерними коштами, обходилася жертвенною й посвятною працею одиниць. При байдужому відношенню громадськости українське шкільництво занепадатиме й перестане існувати. Велика праця, що забов'язує Шкільну Раду, вимагає сталого й вистачального фінансового фонду—зміцнити й розвивати існуючі школи, створити школи в громадах, де немає українських шкіл, максимально охопити наших дітей і молодь навчанням в українських школах, здійснити проєкти потрібних підручників і допоміжних шкільних матеріялів, влаштовувати вчительські конференції, підготовляти й залучити до праці в школі потрібну кількість учителів тощо.

Від створення Рідношкільного фонду залежатиме „бути чи не бути" українському шкільництву, жити чи тільки животіти українській школі в Америці.

Всі пожертви на Рідношкільний Фонд слід висилати на : Self Reliance, (NY) FCU, Acc. number 10009, Ridna Shkola Fund, 108 Second Ave., New York, NY, 100003.

Всі пожертви на фонд Рідної Школи звільняються від оподаткування.

За Управу Шкільної Ради
д-р Євген Федоренко, голова;

За Централю Опікунів Шкіл Українознавства
д-р Євген Небеш, голова.

Слід, який...

(Закінгення зі стор. 2)

Ще інший погляд пов'язує спричинення голоду з тогочасним міжнародно-політичним положенням. Вказується на те, що значною мірою тут заважили такі події, як ріст націонал-соціялізму в Німеччині і неприховані пляни Гітлера, щодо німецької політики на Сході Европи.

З таким поглядом важко погодитись. Як знаємо, кампанія, яку Москва розгорнула в Україні в 1930-их роках проходила подвійним руслом. Явно і славно відбувалось нищення культурних надбань періоду українізації і людей до того процесу причасних. Завдання по цій лінії були покладені на плечі Постишева і треба сказати, що він справився з ними непогано. В 1935 році на з'їзді Рад Київщини він нахвалявся: „1933 рік був роком розгрому націоналістичних, петлюрівських та інших клясово-ворожих елементів, що засіли на різних ділянках соціялістичного будівництва". І ще він сказав таке: „За минулі роки вороги наші не раз намагались організувати відрив України від Радянського Союзу". Очевидно, це була пропаґандивна вихватка розрахована на те, щоб виправдати репресії. А відомо, що в боротьбі з українським „буржуазним націоналізмом" допускаються всякі засоби. Тут і можливі різні коливання стосовно до політичної коньюнктури — внутрішньої і зовнішньої. Ця боротьба продовжувалась і після припинення голоду і триває до сьогодні.

А голодовий погром — очевидно, його можна теж підвести під цей знаменник, поскільки Москва вважала українське село базою націоналізму. Однак саме тому, що це був удар по основі, його коріння було глибше. Він був задуманий, як генеральна розправа незалежно від такої, чи іншої коньюнктури і його почали підготовляти ще за кілька років до того, як Гітлер прийшов до влади. Тим і пояснюється, що голод цей режим замовчав і відвів в небуття.

Існують теж теорії „старшобратського" походження. Одна з них висовує таку версію, що голод спричинили „местниє", які „перестарались" і стали самі себе виморювати голодом, а партія та сам „батько трудящих" про це не знали. На це відповідь така, що ставки хлібозаготівлі були визначувані в Москві, що всі старання місцевих із КП/б/У і з уряду УССР (включно із Скрипником), щоб ці ставки обнизити були даремні, а ті, які не виявили большевицької пильности в цій заготівлі були зметені постишевською мітлою.

На пленумі ЦК КП/б/У в лютому 1933 року Коссіор говорив: „У нас прогледіли нові форми боротьби класового ворога проти хлібозаготівель... Коли приїжджаєш до району в справах хлібозаготівель, то вам починають витягати з усіх кишень зведення, таблиці про низьку врожайність, що їх скрізь і всюди складають ворожі елементи, які окопались в колгоспах, земвідділах, МТС". Так воно й було.

А щодо незнання, то це просто глум. Про голод в Україні докладав Сталінові Тєрехов і за це йому попало. Голодова операція тривала півтора року, а приготування до неї стільки ж. По містах сновигали зморені голодом селяни, трупів підбирали скрізь. Та й не на марсі все те творилось, а таки в країні робітників і селян.

Крім того кружляє у Совєтському Союзі версія, яку можна назвати саботажною. Вона зводиться до того, що голод вправді існував, але він був спричинений саботажем. Конкретно — до того довела буржуазно-націоналістична затія та ще й при співдії українських націоналістів із закордону. Виходило б так, що буржуазні націоналісти організували голод, а прислані тисячники і „войска ОГПУ" їм у тому допомагали. Тоді треба спитати, чому режим, побачивши до чого ця затія довела, не ворухнув пальцем, щоб убивство припинити. Та й скільки тих саботажників мусіло б бути, щоб організувати голод по всій території України — це мусіла б бути якась масова організація. І врешті — ради чого вони пішли на таку божевільну саможертву? Вони ж бо убивали своїх людей, а режимників не займали.

І взагалі про який саботаж може бути мова в умовах повної господарської облоги села. Адже відомо, що застави ОҐПУ не пропускали селян поза межі УССР, а тим, які все таки якось прорвались з продуктами, ці продукти на кордоні відбирали. У спомині п.н. „Моє свідчення" надрукованому в „Українських Вістях" за 5-те лютого ц.р., Василь Журахівський пише: „У недалекій від нас Росії голоду не було у ті роки, але коли наша мама їздила на станцію Хомутов міняти останнє лахміття на хліб, то хліб від неї відбирали на кордоні Росії з Україною. Нехай ніхто не каже, що голод був влаштований не лише для українців".

До цього можна ще додати, що українські „буржуазні націоналісти" з Галичини й Волині намагались доставити своїм братам в Україні вагонами зерно, щоб рятувати їх від голодної смерти, але совєтська влада тих вагонів на територію УССР не допускала. Де ж тут шукати саботажу? Та не зважаючи на все, є чимало таких хитрунів, які намагаються цю саботажну видумку поширювати.

Феномен такого масового вбивства, хоч і не єдиний в історії, приведе декого до роздумування про вартості, на яких спирається культура й цивілізація людського роду. Та коли розглядати ці події в такій площині, то невідхильно виринуть питання, на які неможливо знайти відповідь. По прямій причиновості, українських селян постигла така доля тому, що вони попали в лапи хитрого хижака і нікому було їх захищати. На питання, як воно так склалось, що вони попали в лапи цього хижака та чому вони були беззахисні й безборонні, треба шукати відповіді в історії.

Особливо дивовижним може видаватись факт, що це народовбивство було виконане на території формально суверенної УССР. Чи можна уявити, щоб щось подібне могло статись у справді суверенній державі?

Ті, що пережили цей голодовий погром і опинились у вільному світі, вважали справою своєї совісти заговорити про нього відкрито та скласти свої свідчення. Вони й започаткували дослідницьку роботу, яка, розгорнувшись, триває досі і треба вірити триватиме й далі. На особливу згадку заслуговує передчасно померлий Іван Дубинець. Це завдяки його наполегливим заходам і праці вийшла друком англійською мовою в 1955 році документальна „Біла книга про чорні діла Кремля".

Іван Багряний у своєму віршованому епосі п.н. „Антон Біда — Герой Труда" присвятив голодові в Україні окремий розділ. Простими формальними засобами він досягає незвичайної експресії. Там він м. і. дає теж пораду: „Учитись треба ще і ще".

Отож. Треба вчитись. Бо й справді чого варта історія, якщо її не вивчати і з вивченого не робити висновків. Охочі вчитись завжди знайдуться і треба думати, що число їх зростатиме. Може в майбутньому пам'ять тих проклятих років стане для нас об'єднуючим фактором і бар'єром проти „злиття". Тому й треба нагадувати, щоб слід тих років не загубився в нашій пам'яті. Щоб пам'ять наша не поросла бур'яном.

Коли відходять воїни останні землі тієї, що за океаном

Зменьшується вже тільки горстка тих, що були учасниками Визвольних Змагань, а згодом на стійках своїх у різних ділянках розбудовували українське життя під чужою окупацією.

Михайло Мельничук вийшов із надрів Надбужанщини, із сокальського чорнозему. Народився він 4-го червня 1886 року. І хоч залишив рідну стріху, що була в селі Винники, жила в ньому пам'ять про те рідне гніздо, де плив потічок-річка поміж високими берегами, і де височився пагорб, зарослий білими березами.

Шлях його простелився у гімназійні роки в Сокалі, згодом на університетські студії у Відні, на „Гохшуле фірВелт-гандел". Відчуваючи зов України, став учасником її Визвольних Змагань, згодом, пробиваючися зі Східньої України в Західню, виснажений злучився із дружиною, Софією зі Осмаків і своєю донею Ярославою.

У Львові довголітньо працював інспектором Ревізійного Союзу Українських Кооператив, при тому виявляв археологічні та музейницькі заінтересування, а також велике книголюбство. В часі Другої світової війни був директором РСУК у Люблині.

На еміґрації був членом екзильної УНР, одним із її міністрів; був також членом НТШ, фінансові звіти для якого готовив ще до 94 року свого життя. Він щедро ділився своїми скромними прибутками з українськими інституціями, головно піддержував Патріярхат, Патріярха Йосипа Сліпого. Був отже, взірцевим членом українського суспільства, мужем, батьком, дідусем та приятелем.

Великою, незабутньою для нього подією була 17-денна голодівка його внучки в Оттаві в 1974 році в обороні українського дисидента Валентина Мороза.

Здавалося, його вміння самодисципліни, інтуїтивне відчуття самозбереження, що зумовили незвичайне здоров'я, незрушимі, і ця зразкова людина—це дуб, сила-міць, яка стоятиме на своєму місці невгнуто. Та сталося інакше.

Відхід прийшов 9-го травня 1984 року. Здорове серце, що билося 98 років змушене було зупинитися, залишивши біль для рідних і найближчих. Кожна особистість є унікальною, неповторною. Була—і ніколи тієї самої людини не буде.

На похороні 12-го травня у Торонто замість квітів родина та приятелі склали на заходи СКВУ в справах деколонізації СССР 1,500 долярів.

С. М.

Пам'яті Івана Полівчака

26-го березня ц. р. відійшов у вічність один із членів української громади в Сиракюзах св. п. Іван Полівчак.

Покійний народився 65 років тому в Україні, в селі Стриганці Івано-Франківського повіту. У часі Другої світової війни він опинився на еміґрації в Німеччині, а від 1956 року жив між нами в Сиракюзах.

Іван Полівчак вивіз з рідного краю на чужину глибоке почуття любови до рідної землі, свого народу, української культури. Цю любов він не разгубив у мандрівці по світі, ані не проміняв її на інші цінноощі. Як добрий батько і патріот, він дуже дбав про національне виховання своїх дітей та вчив їх рідної мови і любови до неї.

Як свідомий громадянин св. п. І. Полівчак розумів велике значення школи українознавства у нашій громаді а коли надходив час попрощатися з цим світом, він бажав собі, щоб замість квітів на його свіжу могилу добрі люди склали пожертви на Школу Українознавства.

Збірка принесла суму 735 долярів. Пожертви на Рідну Школу в пам'ять св. п. Івана Полівчака можна далі складати.

Дружині Покійного Надії та донькам Гані Грицик та Олі Гнатів і зятям складаємо щирі співчуття, а за щедрий дар на потреби нашої школи усім жертводавцям щиро дякуємо.

Дирекція
Школи Українознавства
ім. Лесі Українки

Становище

Закінчення зі ст. 1.

виборів Президента ЗСА..."), але, без сумніву, ламає дух того статуту, бо конґреси статутово визначено на виборчі роки з тим, щоб вони відбувалися перед виборами (і так вони досі відбувалися, включно з останнім), щоб мати відповідний вплив на вибори та на кандидатів на президента і їхні виступи чи зобов'язання відносно українських змагань. Тим самим в евентуальних посередницьких побажаннях щодо відложення конвенцій УККА і УАКРади немає переконуючого арґументу, що переложення було б порушенням статуту УККА, бо дух того статуту вже заперечено.

Стверджуємо ще раз, що УАКРада привітає і почне поважні переговори про створення нової централі, як тільки УККА заявить свою згоду на такі чотири основні передумови до них: 1) Участь у переговорах представників церков усіх віровизнань українців у ЗСА; 2) створення спільної Статутової комісії з ціллю підготови проєкту нового статуту; 3) узгіднення нової назви централі; 4) відкликання проголошеного ХІУ Конґресу УККА.

Екзекутива УАКРади привітала щиро згоду УККА спільно відзначити 20-річчя здвигнення пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінгтоні враз із НТШ, як першу ластівку в напрямі об'єднання української громади в Америці. Це спільне відзначення та спільний протест проти посиленої русифікації України дають надії на можливості позитивного закінчення посередництва Владики Василя.

Схвалено на ширшій нараді УАКР в дні 19-го травня 1984 року на Союзівці.

Президія
Української Американської
Координаційної Ради

З. Василькевич...

Закінчення зі ст. 1.

ціятива та вклад праці у відзначення 50-ліття штучного голоду в Україні; організування поїздки на Маніфестацію у Вашінгтоні; співпраця з Округою Союзу Українок і кредитівкою „Самопоміч" в допомогових акціях потребуючим українцям у Південній Америці та Польщі; відзначення 65-их роковин Листопадового Зриву на користь придбання шкільного будинку парафії НЗПДМ в Гемтремку; щорічне переведення збірки на потреби СКВУ; акції у придбанні першої етнічної радіостанції в ЗСА; координація дій складових організацій.

Протоколовий секретар Стефан Зубаль подав у своєму звіті, що на протязі каденції відбулося 26 засідань Управи та чотири громадські наради, про які висилав письмові повідомлення.

Докладний звіт з фінансового діловодства зложив скарбник Богдан Середюк. Сальдо на 30-го квітня 1982 року виносило 4,915.66 дол., прибутки в часі каденції становили 25,687.01 дол., витрати 25,295.64 дол. В касі на день звіту є 5,307.03 дол. На прибутки і витрати складалися імпрези, збірки, членські вкладки, датки тощо.

Ширше про свою працю звітував пресовий референт Василь Папіж. Він дописував до цілої низки часописів не тільки про працю Метрополітального Відділу, але взагалі про активність громади Дітройту. Його статті дуже часто появлялися у: „Свободі", „Америці", „Українських вістях", „Народній Волі", „Дітройтських новинах" та багатьох інших часописах. З вдячністю висловлювався про редакції згаданих часописів, що не відмовляли місця для його статтей. Як секретар кореспонденції, він виготовляв весь час ділові листи, заклики, звернення та інші письмові роботи. Побіч того виконував обов'язки організаційного референта. Контакти із складовими організаціями, адресар, накреслення схеми, організації імпрез та акцій було основною роботою цієї референтури.

В імені Контрольної комісії звітував інж. Богдан Петріна. Перевірка фінансового діловодства виявила точні записи та прилоги всіх прибутків і витрат. Діловодство інших референтів ведене взірцево. Закінчуючи звідомлення, висловив референтам признання за дбайливо виконану працю.

У дискусії над звітами брали участь: інж. С. Білий, інж. М. Кунинський, М. Татарин, Д. Федорко, Рома Дигдало, С. Віхар, П. Залуга, Б. Середюк та інші.

На внесок голови Контрольної комісії інж. Б. Петріни уступаючій Управі уділено абсолюторію з признанням за її діяльність у минулій каденції. Цим закінчено діяльність та понад 40 років існування Відділу УККА. На порядок дня вирінула потреба заснування Відділу Українсько-Американської Координаційної Ради.

На звернення предсідника Зборів З. Василькевич у довшому слові об'єктивно насвітлив обставини, в яких знайшлася громада та потребу оснування Відділу УАКР. Загально відомо, сказав З. Василькевич, що на XIII Конґресі представники Відділу не могли погодитися на захоплення УККА одним політичним середовищем, оприділилися по боці тих 28 організацій, що вийшли з Конґресу й створили Комітет за Правопорядок в УККА. Співпрацював спершу із створеним комітетом, а згодом з УАКРадою. Три роки діяв ще під фірмою УККА, надіючись на полагодження конфлікту, на громадську єдність. Розчарувавшись, відтепер повинен діяти як Відділ УАКРади, не зрікаючись дальших дій у напрямі громадської єдности. Висловлене оформив у внесок, який піддержали Б. Дяків і Д. Федорко, а Збори одноголосно схвалили заснувати Відділ Української Американської Координаційної Ради, задержуючи назву Метрополітальний.

Тимчасовий правильник для Відділів УАКРади відчитав В. Папіж. Після кількох заміток та вияснень, Збори його прийняли в цілості. Він буде зобов'язуючим до того часу, поки Централя УАКРади не замінить його тим, що буде прийнятий на Конвенції.

У черговій точці член Номінаційної комісії Р. Лазарчук відчитав список осіб, яких комісія пропонує до Управи. За незначними вийнятками Збори пропозицію прийняли й вибрано Управу в складі: З. Василькевич — голова, Рома Дигдало — екзекутивний заступник, інж. В. Колодчин і Олена Лісківська — містоголови, С. Зубаль — секретар протоколів, Р. Лазарчук — секретар кореспонденції, Б. Середюк — скарбник, Д. Федорко — фінансовий референт і голова Фінансової комісії, В. Папіж — референт преси, Емілія Запорожець і Михайло Віхорек — референти зовнішніх зв'язків, Любомир Татух — референт справ оборони політв'язнів, Ярослав Базюк, інж. Данило Березовський, д-р Ярослав Березовський, Осип Бігун, Йосиф Постоловський, Світлана Петруша і Петро Семеґен — члени. Контрольна комісія: інж. Б. Петріна, інж. М. Кунинський та інж. С. Білий. Товариський Суд: Іван Корній, М. Мушинський, Володимир Кучер.

Згідно з прийнятим правильником, побіч Управи буде створена Громадська Рада, в склад якої ввійдуть представники всіх складових організацій (один від кожної) та визначніші громадські діячі, яких Управа запросить у її склад. Список Громадської Ради буде проголошений згодом.

В справах різних ціла низка присутніх висловлювала речеві пропозиції відносно діяльности, а особливо наголошувано змагати до об'єднання громади та всієї української спільноти в ЗСА в одну центральну репрезентацію.

На Союзівці...

Закінчення зі ст. 1.

питання т. зв. „невтральних" членів, великих професійних та станових організацій, які дуже часто, використовуючи теперішню ситуацію в українській громаді, мають оправдання на те, щоб не складати ніде своїх датків. Треба також звернути увагу громадянам, що на ІУ СКВУ обидві організації, УАКР і УККА, зобов'язалися по рівній частині платити свої зобов'язання до СКВУ, і тому члени або прихильники УАКР повинні свої датки на СКВУ пересилати через УАКР або це виразно зазначувати.

Рішено правильник дії відділів, проєкт статуту і протокол цих ширших нарад вислати до всіх відділів УАКР. У червні заплановано відбути засідання Статутової комісії, а чергове засідання Екзекутиви УАКР встановлено на 22-го червня ц.р.

Американська...

(Закінчення зі ст. 2)

країною, з усіма жахливими наслідками такої окупації та з одною головною метою комуно-московського окупанта: перетворити окуповану землю і поневолений народ у свою власність. Це було за царів, це було за Сталіна і це продовжується тепер. Зміняються тільки методи і засоби, але ціль завжди залишається та сама. Вже за червоних царів Сталін був заплянував для України таку саму „остаточну розв'язку" для українців, як Гітлер для жидів: знищити їх фізично! Плян не пощастив, а наступник Сталіна, Нікіта Хрущов, мав на це простеньке, як і він сам, вияснення: українців забагато! Тепер, продовжуючи ще на дещо меншу скалю і фізичну ліквідацію, головну увагу звертається на духове народовбивство: постійну та всіма засобами посилювану русифікацію для такої ж „остаточної розв'язки"—ліквідаційного „злиття націй" в один російський народ.

Це смертельна загроза для нашого народу, проти якої він бореться такими засобами і такими методами, які він у кожночасних обставинах уважає за найбільш відповідні. Згадаймо тільки про „шестидесятників" і дисидентів та Гельсінкську групу. І не нам, що на волі і в добробуті, накидувати їм методи і засоби боротьби. Але нашим справді священним обов'язком є допомагати їм у їхніх змаганнях, бо це є наша головна мета. І для цієї мети ми повинні організувати і мобілізувати всі наші сили і ресурси. Ситуація в нашій громаді від безславного XIII Конґресу є пресумним свідоцтвом для тих, що до неї довели, але не без відповідної дози відповідальности є й ті, що до цього допустили.

Який вихід? Про це вже була деяка згадка у цій доповіді, коли мова про привернення правопорядку в нашій громаді. До цього ми повинні дальше змагати, але це в жадному разі не може і не сміє припиняти, хоч би тільки послаблювати наші зусилля у виконуванні нашого головного завдання —допомоги нашому народові в його змаганнях. Ми вже втратили три з половиною роки від XIII Конґресу. Тому тепер, продовжуючи наші зусилля в тому,—так би мовити—правопорядковому напрямі—ми все ж нашу головну увагу і наші головні зусилля повинні і мусимо скерувати на допомогу нашому народові в його змаганнях.

На першому місці у цьому змаганні—як це недвозначно вказує дійсність—є потреба постійно доказувати і переконувати наших американських співгромадян і наш Уряд у Вашінґтоні, що справа змагань та остаточного визволення і державної незалежности 50-мільйонового українського народу не є—як це в минулому і тепер трактується—„внутрішньою справою" Совєтського Союзу, але міжнародною, отже й американською проблемою першої ваги, не меншої, як ситуація на Близькому Сході, чи в Південній Америці. Для такої акції зокрема надається добре теперішній виборчий рік і ми не повинні втрачати вже ані одного дня.

Думаю, що вже й на сьогоднішньому зібранні ми повинні схвалити відповідну постанову в цій справі. Очевидно, що нам ще далеко до того, щоб на наших зібраннях кандидати на президента країни виступали у вишиваних сорочках так, як кілька днів тому виступали в ярмулках на одному із зібрань наших співгромадян жидівського походження в Ню Йорку, та обіцяли таке зацікавлення справою встановлення незалежної української держави, як обіцяють свої зусилля для збереження і безпеки існуючої ізраїльської держави. Але, до цього ми повинні змагати і в цьому напрямку скерувати наші головні зусилля, мобілізуючи до цього наші сили і наші ресурси. Цим бо ми можемо найбільше допомогти нашому народові, поневоленому, але нескореному в його героїчних змаганнях до волі і державної незалежности.

Чи можлива...

(Закінчення зі ст. 2)

ше про аморальність та інтелектуальну вбогість в'язнів його табору. Звертає увагу на нетерпимість до опонента, невміння культурно провадити полеміку, нахил до висміювання, зневаження як останнього арґументу в полеміці.

Професор Ван Гет Реве, директор Фонду імени Герцена, Голляндія, та видавець дисидентської літератури, пише, що совєтські дисиденти постійно воюють між собою. Найменший успіх одного сприймається рештою як трагедія.

Французький перекладач дисидентської літератури Луї Мартинез, ще більш песимістичний. Дисиденти (мається на увазі росіян та жидів), принесли із собою „портативну Луб'янку" і „Правду" навиворіт. Вони лаються, клевещуть, кидають анатеми. Хто не з ними, той проти них. І так відбувається за умов, коли матеріяльно дисиденти живуть непогано. Вони не мусять боротися за існування, але борються між собою.

Еміґраційні журнали (російські і жидівські) переладовані третьорядною белетристикою, плитким модернізмом, непотрібною порнографією і „блатною" мовою.

У СССР дисидент йде на конфлікт з режимом задля добра майбутніх поколінь, але засуджує сам себе і своїх близьких на поневіряння і муку. Є думка, що дисидентом стає той, кому нема чого вже тратити. Такий дисидент здебільшого мислить емоційно.

Одначе є люди, які мають що втратити і не мають відваги засудити своїх близьких на поневіряння. Якщо прийде час — з них може постати „друга хвиля" дисидентів, але невідомо чи матиме вона досить людського матеріялу. В той час у вільному світі треба постаратися уникнути антизахідньої гістерики, доведеної часто до абсурду.

Який же є резонанс, який вплив дисидентів з СССР на нарід, на робітництво? Серед значної частини інтеліґенції, особливо гуманітарної і столичної є згірдливе відношення до народу, до робітництва. Того загально не можна сказати про робітників у відношенні до інтеліґенції. Згірдливе відношення до народу і робітників має різні ступені і відтінки від скептицизму до справжньої ненависти (народофобії). Це відноситься і до дисидентів. Звідси робиться висновок—нема підстави старатися дістати ідейний вплив на маси.

Коли італійський комуніст спитав Бориса Шраґіна ветерана правозахисного руху в СССР, чому дисиденти не хочуть впливати на маси? Відповідь була така: „Це вже було в нашій (російській) історії, Большевицький режим прийшов до влади і на ній затримався власне тим, що викликав звірячу ненависть до інтеліґенції. Ми—інтеліґенти—не забули недавньої історії". За тими словами ховається недовір'я і неприязнь ліберальної інтеліґенції до народу.

Відомий діяч „празької весни", колишній голова Спілки Письменників Чехо-Словаччини, професор англійського університету Едвард Ґольдштукер, висловився так: „Для совєтського уряду російський нарід загадкова і небезпечна бестія. Якщо вона порве ланцюги, буде хаос і біда. Совєтські керівники бояться русского народу, бояться його і совєтські дисиденти. Всі вони живуть у страху перед власним народом. Це „темна маса", яка не піддається керуванню. Це болото (!), яке затягне і втопить".

Після виникнення польської „Солідарности" становище дещо змінилось, але і тут зроблено поправку—польське робітництво це щось виключне і його не можна порівнювати з совєтським. Нема нічого спільного.

А в самвидавному журналі „Поиски" („Шукання") ч. 5, 1979, написано також мало позитивного на дану тему: „Наш (російський) нарід ніколи не збунтується із-за відсутности м'яса. Він збунтується тільки тоді, якщо його справді заставлять працювати. Тому режим стабільний. Робітники слухняно голосують за „бльок комуністів і безпартійних". Робітники в солдатських шинелях окупували Чехо-Словаччину і залляли кров'ю Мадярщину". (Не сказано, як вони від того могли відмовитися). Одначе обвинувачення в тому, що совєтське робітництво спокійно приймає режим, не має підстави. На початку 60-их років в 14-ох містах СССР мали місце масове зворушення, які стлумлено військовою сило незвичайно жорстоко. Наприклад, в Новочеркаську військо (азіяти) вжило розривні кулі, стріляючи в натовп. Стріляти наказав Хрущов.

Як не дивно, але більшість інтеліґенції про такі події нічого не знала.

Які ж причини такого відношення совєтської ліберальної інтеліґенції до народу? Причин кілька. У совєтських тоталітарних умовах існує розподіл соціяльних верств. Гуманітарна інтеліґенція не зацікавлена в народі, не хоче його знати тому, що такого знання не можна реалізувати в літературі, де образи людей мають готові партійні кліші. Справжнє наближення інтеліґентів до народу настає тільки в таборових умовах, де панує злочинний елемент. Зрештою совєтська інтеліґенція відштовхується від пролетаріяту-робітництва як кляси-гегемона, вибраної частини народу, якому належить, згідно з марксизмом, „світла будуччина". Таким чином совєтська інтеліґенція є повною протилежністю дореволюційній XIX століття, де була ненормальна ідеалізація народу.

Одначе головна причина лежить в іншому. Совєтська гуманітарна інтеліґенція здеморалізована тим, що примушена режимом продукувати брехню. А це деморалізує продуцента більш, як споживача. Тим можна пояснити стремління—як це не дивно, на Заході до авторитаризму.

За даними московської групи "Гельсінки" і Російського Суспільного Фонду допомоги в'язням та їх родинам на 1979 рік в'язнів неросійських республік було 80 відсотків. З них 36 відсотків українців, яких загально в СССР є 16 відсотків, 20 відсотків литовців (1 відсоток населення СССР), росіян біля 20 відсотків. Отже відсоток активности найбільший серед українців.

Білий...

(Продовження зі ст. 2)

зможете, пришліть у конверті — білий метелик. Воно знаєте так: жовтих — у нас багато, отих простих, звичайних капустяних, бузковий колір метеликів зустрічаємо в травні, коричневі сідають на квітах, їх тут повно, і чорні зловити можна, а білі у нас не літають...

Два тижні опісля полетів до Львова білий, шовковий, концертовий метелик. Хай же дає він надхнення, дає наснагу молодому мистцеві у його мистецьких мандрівках, і хай цей митець, одержимий народною піснею, розгорне широко крила, як оцей білий метелик.

Метелик летів — і долетів...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 10-го ЧЕРВНЯ 1984 р.

Джерзі Сити, Н. Дж. Місячні збори 70-го Відд. Т-ва Поступовий Клюб, о год. 3-ій по пол. в приміщенні УНДому при Фліт Стріт в Джерзі Сити. Проситься членів прибути та вирівняти належні вкладки. — М. Шеремета, секр.